
KAS/KOKIA YRA KOKYBĖ PRADINIAME UGDYME?

Egidija Nausėdienė,
ŠMM, Ikimokyklinio ir pradinio ugdymo skyrius
2014 09 29

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

2014-2020 METŲ NACIONALINĖ PAŽANGOS PROGRAMA

- 2030 m. valstybės raidos kryptis – sumani visuomenė.
- Tai visuomenė, kurioje skatinamas žmonių kūrybiškumas, saviraiška ir kurios gerovę kuria atsakingi, kūrybingi ir atviri žmonės.

Švietimui keliami tikslai:

- Ugdyti kūrybišką ir verslų žmogų, gebantį nuolat mokytis, kurti žinias.
- Stiprinti žmogaus atsakomybę, pilietiškumą, lyderystę, kurti bendradarbiavimą skatinančia aplinką.
- Didinti švietimo prieinamumą, įvairovę ir paslaugų kokybę.

IŠŠŪKIAI ŠVIETIMUI

Žmogus, gebantis
nuolat mokytis

Būtina stiprinti bendruosius gebėjimus: bendravimą gimtąja kalba, užsienio kalbomis, matematinius gebėjimai, gebėjimus technologijų srityje, iniciatyvumą ir verslumą.

Kūrybiškas
žmogus

Integruoti kūrybiškumą į formalus ir neformalus ugdymo programas, pereiti prie kūrybiškumui palankių programų, metodų ir aplinkų.

Didinti švietimo prieinamumą, įvairovę ir paslaugų kokybę

Iniciatyvus,
atsakingas
žmogus

Kurti savivaldžią, savarankišką, atsakingą mokyklą
Atsakingas mokymasis, mokymas

KAIP APIBĖŽIAME/ SUPRANTAME UGDYMO KOKYBĘ ?

Mokymosi rezultatai. Kokie jie turėtų būti ?

Mokymosi turinys ir procesai.

Ko, kaip, kur ir turėtų būti mokoma(si) ?

UGDYMO ĮPROČIŲ KAITA

Praeitis ???

- Mokymosi problemos/turinys skaldomos į struktūrinius vienetus (pvz. dalykus, modulius).
- Individualus mokymasis.
- Mokymo centre – žinios.
- Unifikuotas mokymosi būdas.
- Standartizacija ir dogmų laikymasis.
- Vadovavimas mokyklai.
- Individuali mokytojo veikla.
- Teisės aktų, standartų atitikties laikymasis.
- Mokymasis tik mokykloje.

Dabartis ar ateitis ???

- Sintetinami probleminiai vienetai, apjungiamos skirtingos žinių sritys.
- Komandinis mokymasis, mokymosi organizavimas.
- Mokymosi centre – žinių sąsajos, dalijimasis praktika.
- Diferencijuotas, personalizuotas mokymas.
- Originalumas, mokymosi proceso suasmėninimas
- Lyderystė, akcentuojant paramą kokybei pasiekti.
- Bendradarbiavimu grįsta darbo kultūra.
- Mokytojo praktinio darbo stebėseną ir vertinimą, pažangos siekis.

PRADINIO UGDYMO TOBULINIMO KRYPTYS

- **Bendrųjų kompetencijų ugdymuisi skiriamas didesnis dėmesys nei dalykinių kompetencijų ugdymas.**
- **Turinio decentralizavimas, personalizavimas.**
- **Ugdymo sričių integracijos stiprinimas.**
- **Ugdymo sąsajos su praktiniu gyvenimu, mokinio patirtimi.**
- **Ugdymo formų, priemonių, aplinkų įvairovė, tikslingumas.**
- **Technologijų integracija, panaudojimas.**
- **Mokinio vaidmens (atsakomybės) stiprinimas.**
- **Mokytojo vaidmens kaita.**

Pradinio, pagrindinio ir vidurinio programų aprašo projektas (2014)

KOKIŲ PRADINIŲ UGDYMŲ TURIME ŠIANDIEN ?

Stipru

- Ugdymo preinamumas.
- Mokytojų išsilavinimas ir kvalifikacija (net 41 proc. metodininkai).
- Ugdymo tradicijos.
- ??????

Siektina

- Paslaugų specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams prieinamumo didinimas.
- Mokytojų rengimo pertvarka.
- Ugdymo kokybė.
- ??????

*Ką rodo moksliniai, mokinių
pasiekimų tyrimai?*

-
- **Praktikoje vis dar vyrauja akademiniai, frontalų ugdymą kuriantys metodai;**
 - **Ugdymo turinys ir procesas daugiausia orientuotas į vidutinių gebėjimų mokinius.**
 - **Dominuoja mokytojo, bet ne mokinio iniciatyvos ir vaidmuo;**
 - **Inovacijos daugiau imituojamos, nei diegiamos realiai;**
 - **Mokinių pasiekimai negerėja taip, kaip norėtųsi (matematikos ir gamtos mokslų), skaitymo gebėjimų ugdymo srityje stebima rezultatų kritimo tendencija.**

IEA PIRLS - TARPTAUTINIS SKAITYMO GEBĖJIMŲ TYRIMAS (2001, 2006, 2011)

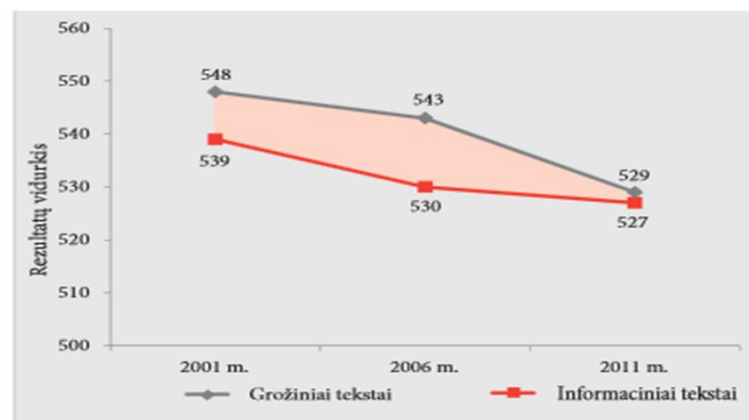
Pagal skaitymo gebėjimus 2011 m. Lietuvos ketvirtokų pasiekimai 26 pozicijoje iš 45 šalių (2006 m. 21 iš 45 šalių)

- Nuo 2001 m. skaitymo pasiekimų rodikliai **krito 15 taškų.**

LIETUVA			
2011	528	-9	-15
2006	537		-6
2001	543		

IEA PIRLS (2011)

- **Dinamika:** nuo 2001 m. iki 2011 m. pasiekimų rodikliai krenta visuose lygmenyse, t.y. mažėja aukščiausią, aukštą, vidutinį lygį pasiekusių mokinių.
- **Tik 6 proc.** šalies ketvirtokų pasiekia aukščiausią skaitymo gebėjimų pasiekimų lygmenį.
- Statistiškai reikšmingai krito ketvirtokų grožinių tekstų skaitymo rezultatai.

IEA PIRLS (2011)

■ Teksto suvokimo procesų rezultatų kaita

Informacijos radimas, tiesioginės išvados dalymas				Interpretavimas, integravimas, įvertinimas			
Tyrimo metai	Rezultatų vidurkis	Skirtumas tarp metų		Tyrimo metai	Rezultatų vidurkis	Skirtumas tarp metų	
		2006	2001			2006	2001
2011	530	-5	-13	2011	527	-11	-16
2006	536		-8	2006	539		-5
2001	543			2001	544		

VEIKSNIAI, ĮTAKOJANTYS MOKYMOSI REZULTATUS (IEA PIRLS)

- **Mokyklos aplinka** (geografinė vieta, knygos mokyklos ir klasės bibliotekose, kompiuterių panaudojimas, mokyklos atmosfera, vadovavimas, disciplina ir saugumas).
- **Namų aplinka** (edukaciniai namų ištekliai, tėvų skaitymo patirtis, lūkesčiai, ankstyvosios veiklos prieš pradėdant lankyti mokyklą, ikimokyklinis ugdymas).
- **Mokytojų pasirengimas mokyti** (mokytojų išsimoklinimas ir darbo patirtis, mokytojų profesinis tobulėjimas, mokytojų darbo sąlygos, mokytojų pasitenkinimas savo profesija).
- **Mokymas klasėje** (mokinių skaitymas savo malonumui, mokinių motyvacija, pasitikėjimas savo jėgomis, mokymo priemonės).

NAMŲ APLINKA

Ikimokyklinis ugdymas

Šalys	3 metai ir ilgiau		Trumpiau nei 3 metai, bet ilgiau nei 1 metai		1 metus ir trumpiau		Nelankė	
	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis
Lietuva	53	539	17	530	7	524	23	507
Tarptautinis vidurkis	42	519	36	513	11	493	11	475

MOKYKLOS APLINKA

Disciplina ir saugumas mokykloje

Šalys	Vargu ar yra problemų		Nedidelės problemos		Vidutinės problemos	
	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis
Lietuva	75	531	25	522	6	498
Tarptautinis vidurkis	58	519	31	504	11	476

MOKYTOJŲ PASIRENGIMAS MOKYTI

■ Mokytojų darbo patirtis

Šalis	20 metų ir daugiau		Bent 10 metų, bet ne daugiau kaip 20 m.		Bent 5 metai, bent ne daugiau kaip 10 m.	
	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis
Lietuva	71	527	26	534	2	-
Tarptautinis vidurkis	41	517	31	511	12	507

MOKYTOJŲ PASIRENGIMAS MOKYTI

- Mokytojų laikas, per du metus praleistas tiksliniuose kvalifikaciniuose tobulinimo kursuose.

Šalis	16 val. ir daugiau		Mažiau nei 16 val.		Neskiriama laiko	
	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis	Mokinių dalis proc.	Rezultatų vidurkis
Lietuva	14	538	68	526	18	528
Tarptautinis vidurkis	27	518	48	514	25	509

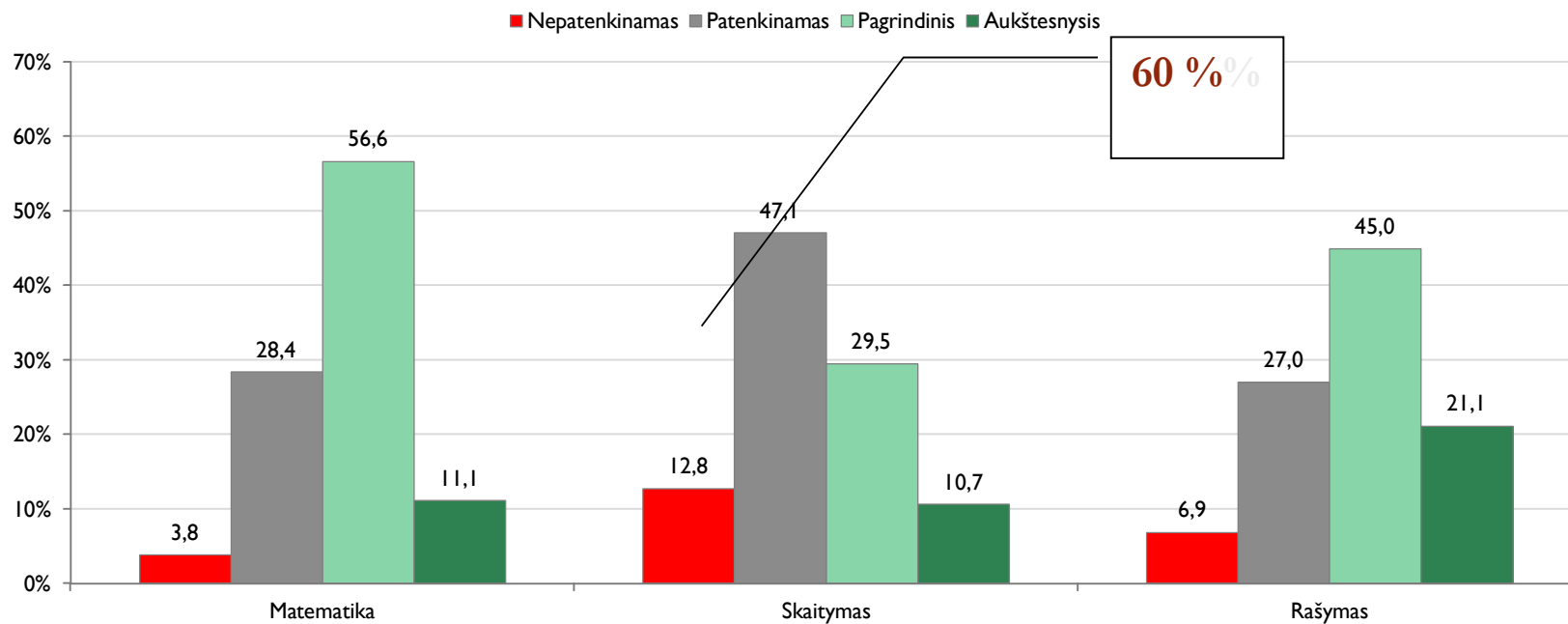
MOKYMO PRIEMONĖS

Šalis	Mokinių galis, procentais, kurių mokytoji mokymui naudoja								
	Įvairios vaikiškos knygos		Vadovėlis		Skaitinių rinkinys		Pratybų sąsiuviniai		Rezultatų vidurkis
	Kaip pagrind. priemonė	Kaip pagalb. priemonė	Kaip pagrind. priemonė	Kaip pagalb. priemonė	Kaip pagrind. priemonė	Kaip pagalb. priemonė	Kaip pagrind. priemonė	Kaip pagalb. priemonė	
Anglija	83	17	20	62	29	45	9	77	552
Švedija	55	46	45	50	37	50	30	66	542
Vokietija	24	75	62	31	7	72	52	47	541
Lietuva	9	90	97	3	5	87	68	30	528

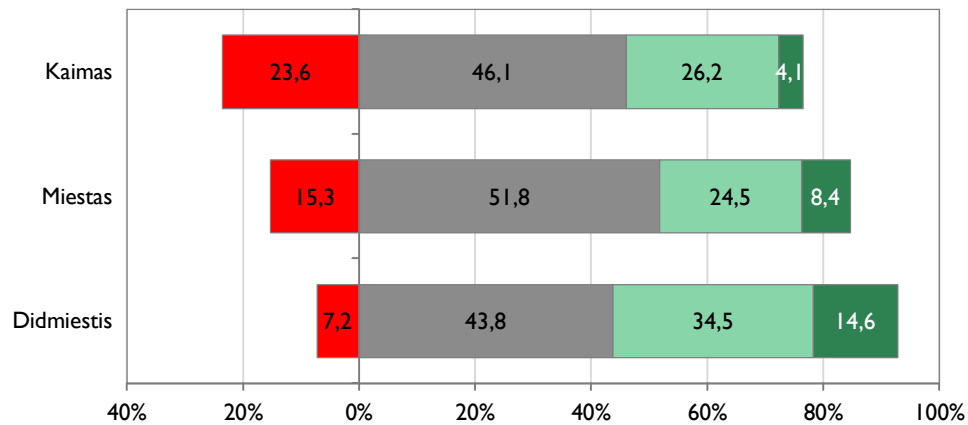

*Nacionaliniai mokinių pasiekimų
tyrimai, 2012 m.*

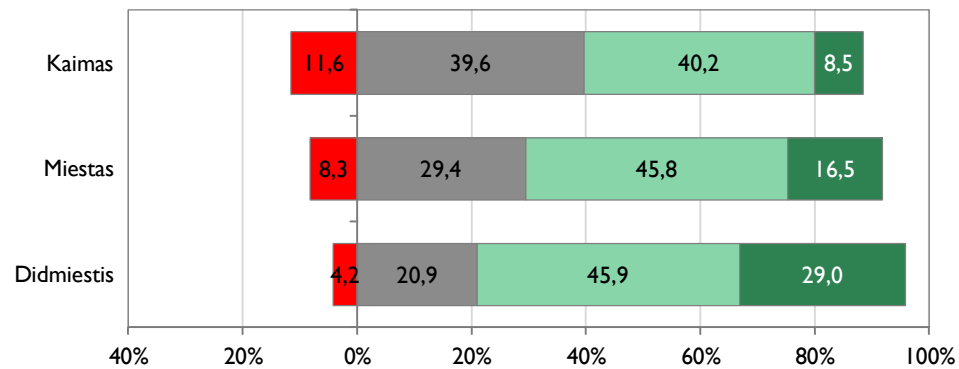
4 KL. MOKINIŲ PASIEKIMAI KALBOS IR MATEMATIKOS SRITYSE

PASIEKIMŲ LYGIAI PAGAL VIETOVĖS, KURIOJE YRA MOKYKLA, TIPĄ

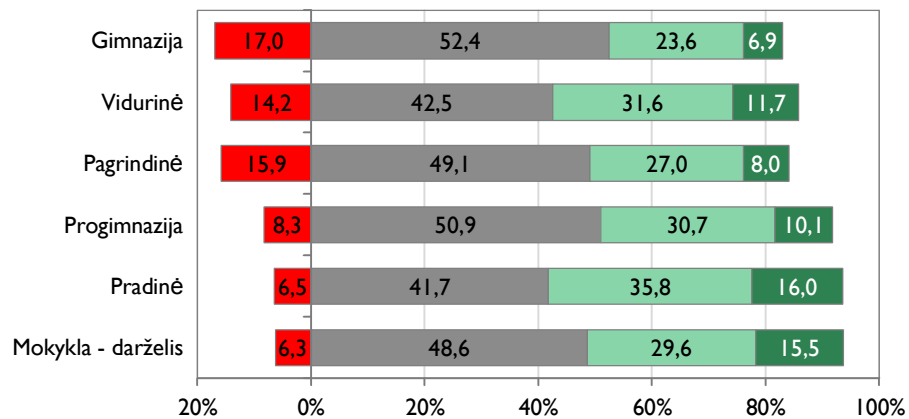

Skaitymas

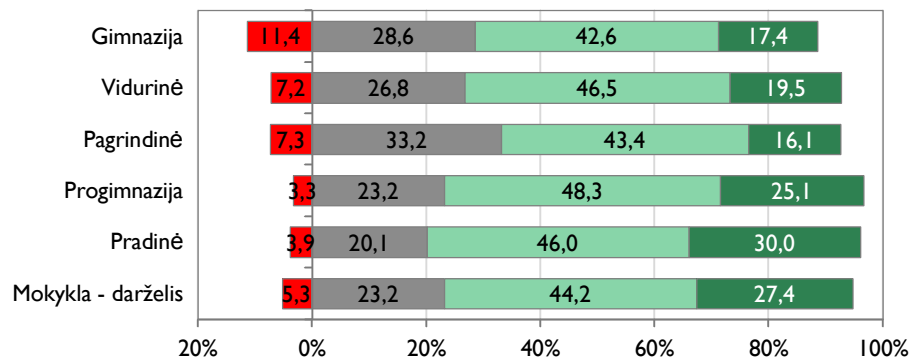

Rašymas

PASIEKIMŲ LYGIAI PAGAL MOKYKLOS TIPĄ

Skaitymas

Rašymas

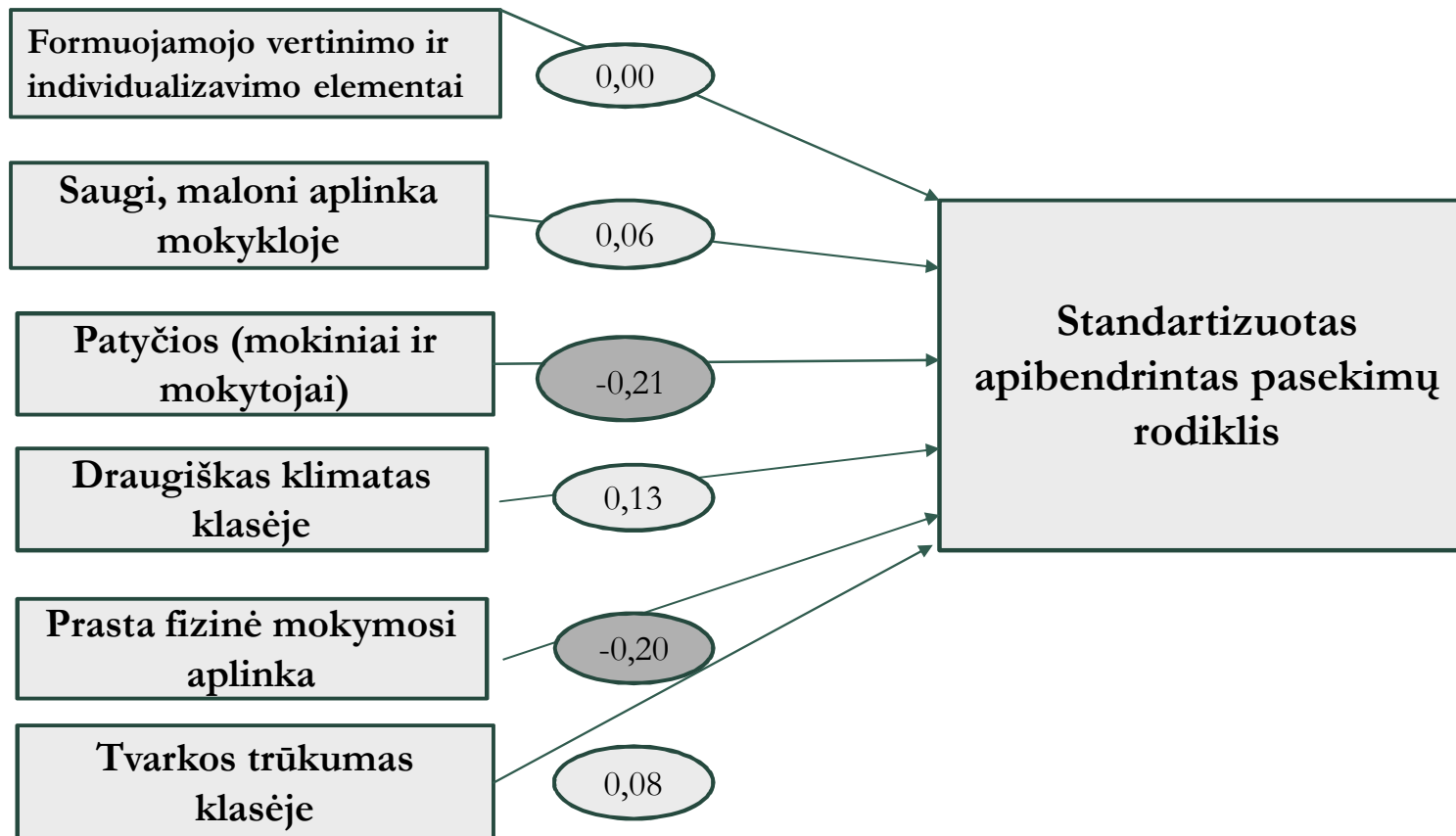
ŽEMŲ PASIEKIMŲ MOKINIAI

- Žemų pasiekimų mokinių, kurie bent vieno ugdomojo dalyko nepasiekia patenkinamo lygmens 4 klasėje, **yra apie 15 proc.**
- Skaitymo nepatenkinamą lygį pasiekusių mokinių galimybės gauti pagalbą ženkliai mažesnės nei aukštesnius pasiekimų lygius pasiekusių mokinių.
- Žemų pasiekimų mokinių tėvai dažniau kalbasi su mokytoju apie mokinio mokymąsi nei aukštesnių pasiekimų mokinių tėvai.
- Tik nedidelei daliai žemų pasiekimų mokinių nustatyti specialieji ugdymosi poreikiai.
- **Žemų pasiekimų priežastys daug platesnės, nei vien tik specialieji ugdymosi poreikiai. Mokiniam reikia pagalbos ir tinkamos mokymosi aplinkos.**

MOKYKLOS KULTŪRA IR FIZINĖ APLINKA

Mokinių pasiekimai reikšmingai priklauso nuo kultūrinių faktorių ir fizinės aplinkos mokykloje.

MOKYKLOS APLINKOS FAKTORIŲ RYŠIO SU MOKINIŲ PASIEKIMAIS REGRESINĖS ANALIZĖS REZULTATAI (4 KL. MOKINIO KLAUSIMYNAS)

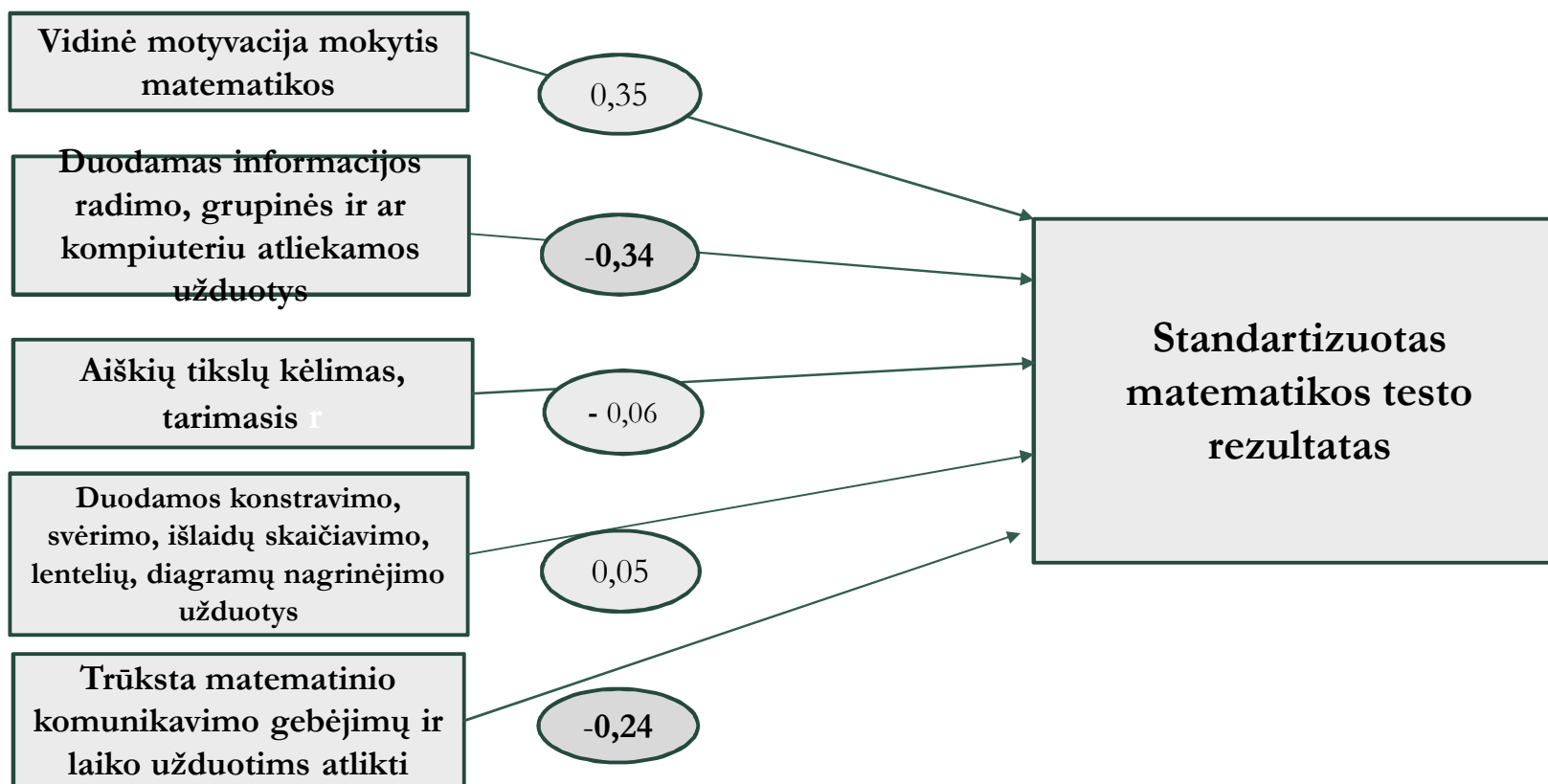

INOVACIJOS

Dažnai mokymo naujovės yra ne diegiamos, bet imituojamos.

Mokiniamis ypač trūksta formuojamojo vertinimo ir individualizavimo.

MATEMATIKOS MOKYMO IR MOKYMOSI FAKTORIŲ RYŠIO SU MOKINIŲ PASIEKIMAIS REGRESINĖS ANALIZĖS REZULTATAI (4 KL. KAUSIMYNAS)

BENDROSIOS NACIONALINIO MOKINIŲ PASEKIMŲ (2012) TYRIMO IŠVADOS

- Skirtumai tarp klasių ir mokyklų šalyje yra gana dideli. Nustatyti dideli pradinė klasių mokytojų darbo efektyvumo skirtumai.
- Didelės dalies žemų pasiekimų mokinių mokymosi sunkumai nėra tinkamai diagnozuoti ir todėl mokiniai negali gauti jiems reikalingos pagalbos.
- 4 kl. tikslinga ugdyti mokinių metakognityvinius gebėjimus, informacinius, motyvaciją ir pasitikėjimą savo jėgomis.
- Keliamą hipotezę, kad ugdymo procese trūksta mokinių pasiekimų vertinimo kokybiškų kriterijų.
- Nustatytas gana stiprus ryšys tarp mokinių pasiekimų ir nepalankios fizinės aplinkos (šalta, tvanku, nesimato..).
- Mokinių pasiekimai ir savijauta yra statistiškai reikšmingai susiję su socialiniais kultūriniais faktoriais

*Šaltinis: 2012 m. nacionalinių mokinių pasiekimų tyrimų rezultatų apžvalga
http://nec.lt/failai/4420_NT2012_Apzvalga.pdf*

Ar/kiek esame toli nuo tikslo?

Kaip sieksime norimo rezultato?